

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צג.

עין משפט נר מצוה

ד א מ"י פ"ו מהל' ק"פ
ה ב מ"י ש"ס פ"ה הלכה
ז א ג מ"י ש"ס
ז ד מ"י ש"ס הלכה ז:

רבינו הנגאל

ודחה רב נחמן ר' עקיבא
סבר אין שוחטין וזרקין
על טמא שרץ, ודרך רחוקה
טומאת שרץ דמי. ואנא
סבירא לי כמאן דאמר
שוחטין וזרקין על טמא
שרץ, ודרך רחוקה כטמא
שרץ דמי, מה טמא שרץ
שחטו בלוי הורצה, אם
פך שיהיה בלוי רחוקה
אם זרק הורצה. ת"ר אלו
עושין את השני זבין
הזבין מצורעין וכו' וכל
גרות והיולדות והשוגגין
האנוסין והמזידין וטמא
וגמי שהיה בדרך רחוקה.
אם כן למה נאמר
בדרך רחוקה הלא אנוס
הוא וזבין שגח האנוסין.
ואמרין לפטור מן הכרת.
אליבא דמאן דאמר
הורצה, דא אליבא דמאן
דאמר לא הורצה, סוף
סוף למה לי למתניה דאי
בעי למעבד לא שבקינן
ליה, היינו הני, אלא ש"מ
היינו אליבא דמאן דאמר
הורצה, אלא בר מעבד
הוא ואפ"ה פטריה רחמנא
מכרת. ואקשינן מדקתני
והזבין מכלל שהנשים
חיבות בשני, וזי אשה
בשני חיבת והתניא יכול
לא יהו עושין את השני
אילא טמא נפש כו' ת"ל
איש, איש ולא אשה.
ושנין הא התניא שהנשים
עושות את השני ר' יהודה
ו' וסי' הוא דתניא
איש ולא אשה רבי שמעון
[היא] כדאמרן בפרק של
מילה. ת"ר טהור שלא
עשה פסח, חייב כרת
על הראשון וחייב כרת
על השני דברי רבי. מאי
טעמא שני רגל בני
עצמא הוא. ר' נתן אומר
חייב כרת על הראשון
ופטור על השני, קסבר שני
שולמוין דראשון הוא,
תקוני לראשון לא מתקין.
ר' חנניא בן עקיבא אומר
אף על הראשון אינו חייב
אלא אם לא עשה את
השני, כלומר כיון שלא
עשה הראשון נסתלקה
חובת הראשון ונתחייב
בשני, ולעולם אינו חייב
אלא על השני קסבר
שני תקנתא דראשון הוא.
ואודו לטעמיהון דתניא
ג' שנתניין בין שני פסחים
וכן קטן שהגדיל בין שני
פסחים חייב לעשות פסח
על דברי רבי, ר' נתן
אומר כל הוקה לראשון
זקוק לשני וכל מי שאינו
זקוק לראשון אינו זקוק
לשני. ושלישתן מקרא אחד
דרשו, והאיש אשר הוא
טהור ובודק לא היה וחזל
לעשות הפסח בראשון
ונכרת, אי נמי קרבן ה'
לא הקריב במעוהו בשני
חטאו ישא, והוא כרת

ה"ג בכל הספרים וכן גרסינן בספרי (פר' דעלוהן) מה טמא שאין ספק בידו בו' ומיתני התם אפלוהתא דר"א ור"ע א ומייתי ר"ע ראייה לדבריו מה טמא שאין ספק בידו לעשות מפני טומאה אף דרך רחוקה שאין ספק בידו לעשות שרמוק כ"כ שאין יכול לצבא בשעת שמיטה לעולם או

בשעת אכילה לרבי יהודה ומייתי לה כ"כ ששת מדקאמר ואינו עושה משמע ללא הוראה לכלל מילי יליף דרך רחוקה מטמא ומשני רב נחמן דר"ע סבר אין שוחטין וזרקין ולכן יליף דרך רחוקה מטמא דמרוייהו חזו בשעת אכילה ולא חזו בשעת שמיטה ולדידיה נמי אס' זרק לא הוראה אצל אלא סבירא לי שוחטין וזרקין ובעלי גדות והיולדות והשוגגין והאנוסין והמזידין וטמא ושהיה בדרך רחוקה א"כ למה נאמר טמא למה נאמר דאי בעי למיעבד בראשון לא שבקינן ליה אלא א"כ למה נאמר בדרך רחוקה לפוטרו מן הכרת וכמ"ד הורצה אשה בשני מי מחייבא והא תניא יכול לא יהו עושין את השני אלא טמא נפש ושהיה בדרך רחוקה זבין ומצורעין ובעלי גדות מנין ת"ל איש איש לא קשיא הא ר"י וסי' הא ר"י ור"ש ת"ר חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני דברי רבי רבי נתן אומר חייב כרת על הראשון ופטור על השני ר"ח בן עקיבא אומר אף [על] הראשון אינו חייב כרת א"כ לא עשה את השני ואודו לטעמיהו דתניא יגר שנתגיר בין שני פסחים וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים חייב לעשות פסח שני דברי רבי רבי נתן אומר כל שזוקק לראשון זקוק לשני כל שאין זקוק לראשון אין זקוק לשני כמאן קמיפלגי רבי סבר שני רגל בני עצמו הוא רבי נתן סבר שני תשלומין דראשון הוא תקוני לראשון לא מתקין ליה ורבי חנניא בן עקיבא סבר שני תקנתא דראשון הוא ושלישתן מקרא אחד דרשו והאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה רבי סבר וחדל לעשות הפסח ונכרתה דלא עבד בראשון אי נמי קרבן ה' לא הקריב במעוהו בשני וממאי (דהא) חטאו ישא כרת הוא קסבר

(דף כג.) וי"ל דולאי קרא לא אינטרין להכי אלא פריך משום דקתני למה נאמר טמא לפוטרו מהיכרת דמשמע מכרת פטור אבל אי בעי למיעבד מני עבד הלכך פריך הא אי בעי למיעבד לא שבקינן ליה והשתא טמא לא אינטרין למיכתב אלא לשמעיעין דאיש נחמה ואין יצבור נדחין ונראה לר"י דממתניתין דקתני שאלו פטורין מהיכרת ליכא למידק כרז נחמן מדקתני פטורין מכלל דאס' זרק הוראה דה"ה אס' זרק לא הוראה ואיירי דקתני סיפא חייבין מנה רישא פטורין ואתי שפיר דלעיל מייתי ראייה ממתניתין לרז ששת: **א"ל** למה נאמר בדרך רחוקה בו'. קשה לרבי יהודה דלמה לקמן איהו דרך רחוקה כל שאין יכול ליכנס בשעת אכילה דרך רחוקה דכתב רחמנא למה לי פשיטא דפטור דלא לא חזי לאכילה ואי משום דיכול ליכנס בסוסים וצפרדיים א"כ לקמן דקתני היה חז' למודיעים ויכול ליכנס בסוסים וצפרדיים יכול יהא חייב ת"ל וזכרך לא היה ואמאי אינטרין ההוא קרא הא לא אינטרין למיכתב כלל דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס בסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס' כן מאי פריך למה נאמר ודרך רחוקה אינטרין למיכתב דלא נימא ליה דאס' זרק חזי בראשון לא יעבד בשני וסבר כרזי נתן דשני תשלומין דראשון הוא: **ב** קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כר' יוסי אלא¹ במאי דסבר דאס' חובת: עולא

מה טמא שיש ספק בידו לעשות. אי לאו דלמייה רחמנא דהא קמין קאי: ואינו עושה. דקא אסר ליה רחמנא לעשות: אף דרך רחוקה שספק בידו לעשות. שהיה לו שלומים לשלח וקאמר רחמנא דאינו עושה למדמה דמייה: ר"ע סבר אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. ואע"ג דחזי לאורתא והאי ספק דקאמר ה"ק מה טמא שספק בידו לעשות דחזי למיכל לאורתא ואפילו הכי אין שוחטין וזרקין עליו ואס' ס"ל שוחטין וזרקין הלכך האי נמי דיכול ליכנס בשעת אכילה שוחטין וזרקין עליו: ובעלי גדות. שכל אלו טומאה ארוכה: וטמא. לנפש: וא"כ. דאף אלו עושים את השני: למה נאמר טמא. בתמייה: אלא למה נאמר דרך רחוקה. אי משום דאי בעי למיעבד לא תעבד הא בדרך רחוקה הוא וא"ת שלא ישלח פסחו וכדכר ששת האי תנא לית ליה אלא כרז נחמן סבירא ליה דלמה הוראה דאי כרז ששת אינטרין דרך רחוקה למימר דאי בעי לא יעביד: מי מחייבא.

דקמני גדות ויולדות: יכול לא יסו כו'. ולא קמני זכות ויולדות: הא רבי יוסי. דלמה צריקין דלעיל (דף כג.) נשים בשני שוחטין עליהן צפני עצמן: הא ר"י ור"ש. דלמרי רשות: חייב כרת על הראשון וחייב כרת על השני. חייב כרת יש על זה ועל זה וזה וזה גבירא לא משכחת לה דמרי קטלי כזה גבירא ליכא ולא לענין דאס' שגג בשניה יתחייב שתי חטאות ליכא למימר הכי דכרת דפסח אין חייבין על שגגתו חטאת דמתן בכריתות (דף כג.) הפסח והמילה מלוט עשה היא ואין חטאת צאה אלא על שגגת כרת של לאו דתניב (ויקרא ד) אשר לא תעשינה אלא נפקא מיניה דאס' שגג צא' מהן והויד דבזבירו חייב אי נמי לגר שנתגיר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס' שגג בראשון והויד בשני פטור: אף על הראשון. אס' הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף בשני אבל אס' עשה את השני או שגג צו פטור לגמרי דשני פסחיים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צריח מהן שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגגין צריח צו פטור: חייבין לעשות אס' השני. דקסבר רגל צפני עצמו הוא ואית ליה חייבא בצפני נפשיה ואפי' למאן דלא איחזי בראשון: פסלומין דראשון. ומאן דלא איחזי בראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס' שגג בראשון והויד בשני דהא לית ליה חייבא בצפני נפשיה ובראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכרת דליה דאפילו הויד בראשון פוטרו מן הכרת: אי נמי קרנן ה' לא הקריב וגו'. דכי משמע בצרבע לשונות² חזו בלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחריתי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג): קסבר

תורה אור השלם
1. דבר אל בני ישראל לאמר איש איש כי ידעה טמא קנש או בדרך רחוקה לבס או לרחוקים ועשה פסח לוי.
2. וקאיש אשר הוא טהור ובודק לא היה חזק לעשות הפסח ונכרתה הפסח ההוא מעמיה כי קרבן ה' לא הקריב במעוהו וטאו ישא הקאי שהוא: במדבר טו

מוסף רש"י

אין שוחטין וזרקין על טמא שרץ. אין שוחטין וזרקין על הפסח על ידך טמא שרץ. ונדהה לפסח שני, ואף על גב דזכור לעבול ולאכול לערב, אלא לא תעשינה אלא נפקא מיניה דאס' שגג צא' מהן והויד דבזבירו חייב אי נמי לגר שנתגיר בין שני פסחים: ופטור על השני. ואס' שגג בראשון והויד בשני פטור: אף על הראשון. אס' הויד אינו חייב כרת עד שזיד אף בשני אבל אס' עשה את השני או שגג צו פטור לגמרי דשני פסחיים דראשון ותקנתא דראשון הוא ומויד שלו הוא גמרו של כרת דראשון הלכך צריח מהן שגג פטור: ואודו לטעמיהו. רבי ורבי נתן: שגגין צריח צו פטור: חייבין לעשות אס' השני. דקסבר רגל צפני עצמו הוא ואית ליה חייבא בצפני נפשיה ואפי' למאן דלא איחזי בראשון: פסלומין דראשון. ומאן דלא איחזי בראשון לא מתקן ליה הלכך חייב כרת על הראשון ואפילו עשה את השני ופטור על השני אס' שגג בראשון והויד בשני דהא לית ליה חייבא בצפני נפשיה ובראשון הכי שגג: תקנתא דראשון. מכרת דליה דאפילו הויד בראשון פוטרו מן הכרת: אי נמי קרנן ה' לא הקריב וגו'. דכי משמע בצרבע לשונות² חזו בלשון אי דרשינן ליה ולא קאי ארלעיל מיניה לפרושי טעמא למילתא קמייתא כמו לשון דהא אלא מילתא אחריתי היא כמו כי יקרא (דברים כג) כי תכלה לעשר (שם כו) כי תפגע (שמות כג): קסבר

מוסף תוספות
א. דקאמר ר"א מאסקות העורה ולחזין. מוס' שאין.
ב. אבל דרך רחוקה חזי לכפרת החיות בסוסים וצפרדיים. שם. ג. כמא דסבירא ליה כר' יוסי... שם.

דרך רחוקה אלא משום היכא דיכול ליכנס בסוסים וצפרדיים ואין לומר דס"ד קדייב כרת על מה שהרחיק עצמו דאס' כן מאי פריך למה נאמר ודרך רחוקה אינטרין למיכתב דלא נימא ליה דאס' זרק חזי בראשון לא יעבד בשני וסבר כרזי נתן דשני תשלומין דראשון הוא: **ב** קשיא הא ר' יוסי. תימה דמוקי הך צרייתא דסבר שוחטין וזרקין על טמא שרץ כר' יוסי אלא¹ במאי דסבר דאס' חובת: עולא